

Česká předložka s/se a její anglické ekvivalenty

Renata Novotná

Ústav Českého národního korpusu

Workshop Intercorp 6. září 2013

Předložka *s* a její frekvence

Frekvenční slovník češtiny (2004)

- třetí nejfrekventovanější předložka

Frekvenční slovník mluvené češtiny (2007)

3147 výskytů (předložka *v* 7719 a
předložka *na* 7066 výskytů)

Frequency Dictionary of Czech (2011)

- rovněž na třetím místě

Teoretická východiska

- a) F. Čermák – **System, funkce, forma a sémantika českých předložek**, 1996;
- b) F. Čermák – J. Holub – **Syntagmatika a paradigmatica českého slova: valence a kolokabilita**, 2005;
- c) F. Čermák – **Podstata valence z hlediska lexikologického**, 1991.

Předložka s/se

jednoslovná předložka

na rozdíl od víceslovné předložky *s ohledem na*

(tato předložka je ve Frekvenčním slovníku mluvené češtiny oddělena od frekvence předložky *s*).

Funkce předložek

a) **adverbální** (Verbum - Substantivum) –
např. *vzpomínat na prázdniny*

b) **adnominální** (Substantivum - Substantivum)
– např. *prázdniny u moře*

c) **adverbiální** (propozice - Substantivum) –
např. *v létě*

Adverbální funkce

a) **valence** - např. *mluvit s*, *souviset s*

b) **doplnění** - např. *přijít s /objednávkou/*,
bydlet s /dívkami/

Adnominální funkce

a) valence abstraktních substantiv,

např. *styky s /Francií/, hovor s /policajtem/*

b) valence konkrétních substantiv,

např. *hrnek s /čajem/, dům se /zahradou/*

c) valence adjektiv,

např. *spjatý s /osudem/, spokojený se /zprávami/*

Adverbiální funkce

předložka je nezávislá a tvoří kolokaci,
např. *se smíchem*

předložky *v* a *na* - adverbiále času a místa,
předložka *s* převládá adverbiále způsobu

Ustálené kolokace a frazémy

Kolokace:

např. *spolu s*, *v rozporu s*

Frazémy:

např. *s tím je konec*, *být s to*, *co je s tebou?*

Metodologie

česko-anglická část korpusu Intercorp:
v současné době 54 753 000 slov
40475 výskytů předložky *s*

jako východisko bylo zvoleno **15 náhodných vzorků o rozsahu 100 dokladů**, tj. 1500 výskytů předložky *s*, tj. 3.7 procent z celkového materiálu

stejným způsobem se postupovalo i v případě předložek *v* a *na*

Lexémy

1) sloveso

- a) **valence** - např. *promluvit si s mámou* - *to talk with mom*
- b) **doplnění** - např. *odstěhovat se s rodinou* - *to remove with the family*

2) substantivum

- a) **valence abstraktního substantiva** -
např. *souhlas s nabídkou* - *closure with proposal*
- b) **valence konkrétního substantiva** -
např. *muž s plavou kšticí* - *a man with a blond forelock*

Lexémy – pokr.

c) **valence konkrétního substantiva** vyjádřená v angličtině adjektivem v atributu, např. *obchod s obuví – shoe store*

d) předložce *s* v češtině odpovídá **koordinace** v angličtině, např. *my se ženou - myself and my wife*

Lexémy – pokr.

3) adjektivum - např. *spokojený se zprávami*
- *pleased with the news*

4) smíšená valence - např. *povídat si s*
plukovníkem – *conversation with colonel*

Kolokace

1) adverbiále

- např. *s úsměvem* - *with a smile*

2) ustálené kolokace

- např. *s výjimkou* - *apart from*

Frazémy

např. *s jazykem na vestě* - *with tongue hanging*,
se vším je konec - *everything's lost*,
co je s tebou? - *what's up with you?*

Smíšená skupina

1) kolokace - lexém, např. *s radostí - gladly, s požitkem - enjoying, přejíždět s rachotem - to rumble*

2) frazém - lexém, např. *se vším všudy - altogether, srovnat se zemí - to flatten*

3) kvazifrazém - lexém, např. *to have fight with - pohádat se s*

Jednotlivosti

*zašeptala jsem smyslným hlasem s ústy
přitisknutými k jeho šíji*

- I said huskily into his neck

postupoval s dokonalou rutinou

- he had arranged everything perfectly

Technické problémy

1) nedostatečný kontext

- např. *Se slečnou Jane.* - *Miss Jane.*

2) špatný alignment

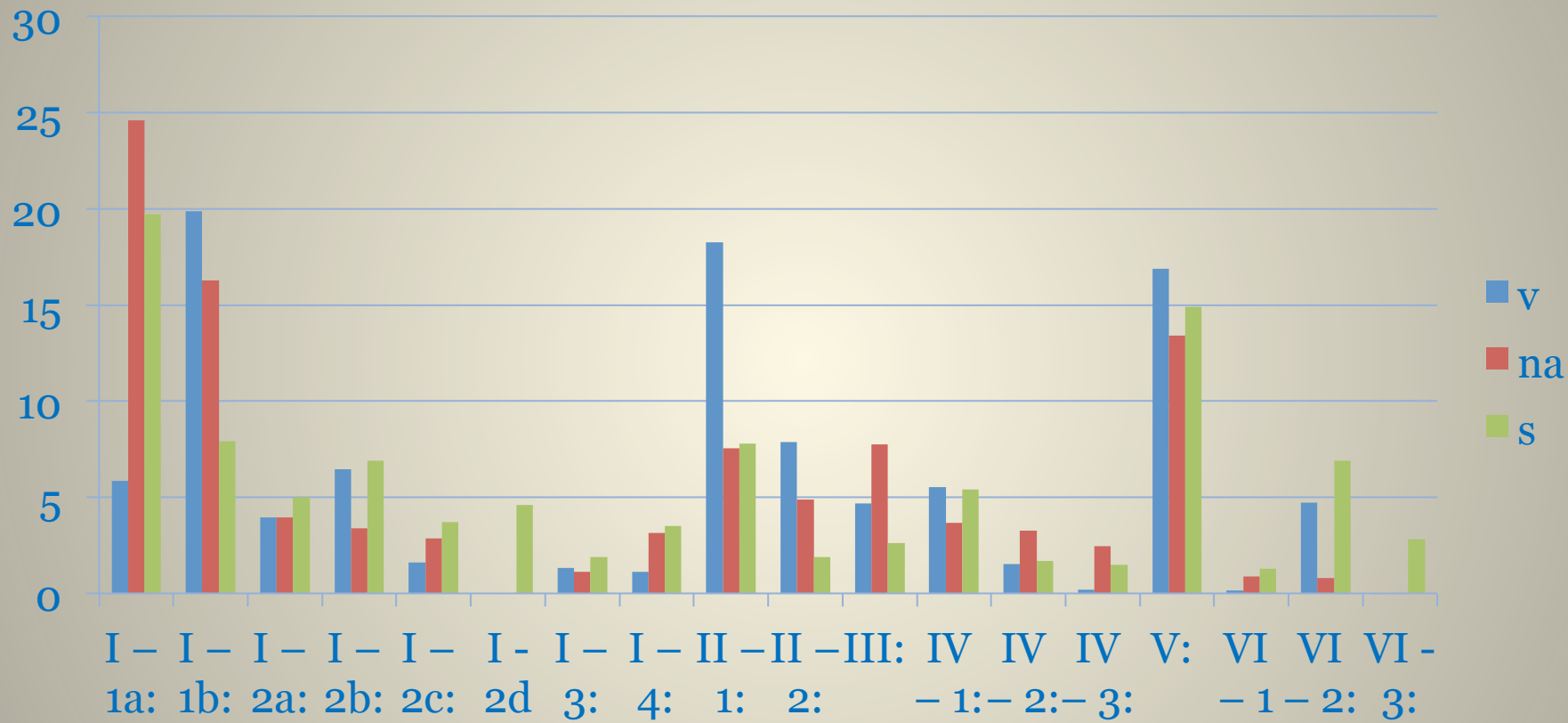
- např. *Na ulici se domluvil se Švejkem, kterého též považoval dle doporučení hostinské Palivcové za dezentéra* - *Not like last time, when you were trading government issue linen for bread in the back , and feeding on it during the elevation of the host.*

Technické problémy – pokr.

3) špatná lemmatizace - tento problém se zatím týká pouze předložky *s*, protože v některých případech bývá zaměňována se zvratným zájmenem *se*

např. *Ruby věrně čekala u dveří a klepala se zimou.*

- Ruby was waiting faithfully at the door, shivering from the cold.

Valence sloves

295 sloves

nejčastější je předložka *with*, dále bezpředložkový ekvivalent, předložka *to*, dále předložky *about*, *against*, *for*, *in*, *into*, *of* a *on*

Doplnění sloves

118 sloves

nejfrekventovanější je předložka *with*, dále jsou tu předložky, *along with*, *about*, *at*, *by*, *from*, *to* a bezpředložkový ekvivalent.

Valence abstrakt

75 substantiv

mezi anglickými předložkami převažuje předložka *with*, následují předložky *of*, *to*, *against*, *between*, *for*, *in* a bezpředložkový ekvivalent.

Valence konkrét

104 substantiv

jedinými dvěma předložkami jsou předložky *of* a *with*

of: náplň nějaké nádoby,
např. *basket of food* - košík s jídlem

with: vlastnost živé bytosti, např. *man with grey hair* - chlapík s šedivými vlasy nebo povrch neživého předmětu, např. *ring with amethyst* - prsten s ametystem.

Další předložky

*V kuchyni mu přidělila úkol, aby otevřel Chardonnay, a sama nalila Gavinovi **kolu s ledem**.*

*In the kitchen, she assigned him the job of opening the Chardonnay, while she **poured a Coke over ice** for Gavin.*

*Dopis pro Rickyho upoutal jeho pozornost na dost dlouho, aby jej byl s to vložit do **obálky s adresou kliniky Aladin - Sever**. - The one to Ricky got his attention just long enough to place it in the **envelope to Aladdin North** .*

Valence adjektiv

29 adjektiv

opět se tu vyskytují dvě předložky - *with* a *to*

*zastřený a neohraničený koncový rým **splývající se**
souhláskovou instrumentací verše - blurred, open-
ended rhyme at the end of the line, **dissolved in the**
consonantal orchestration of the verse.*

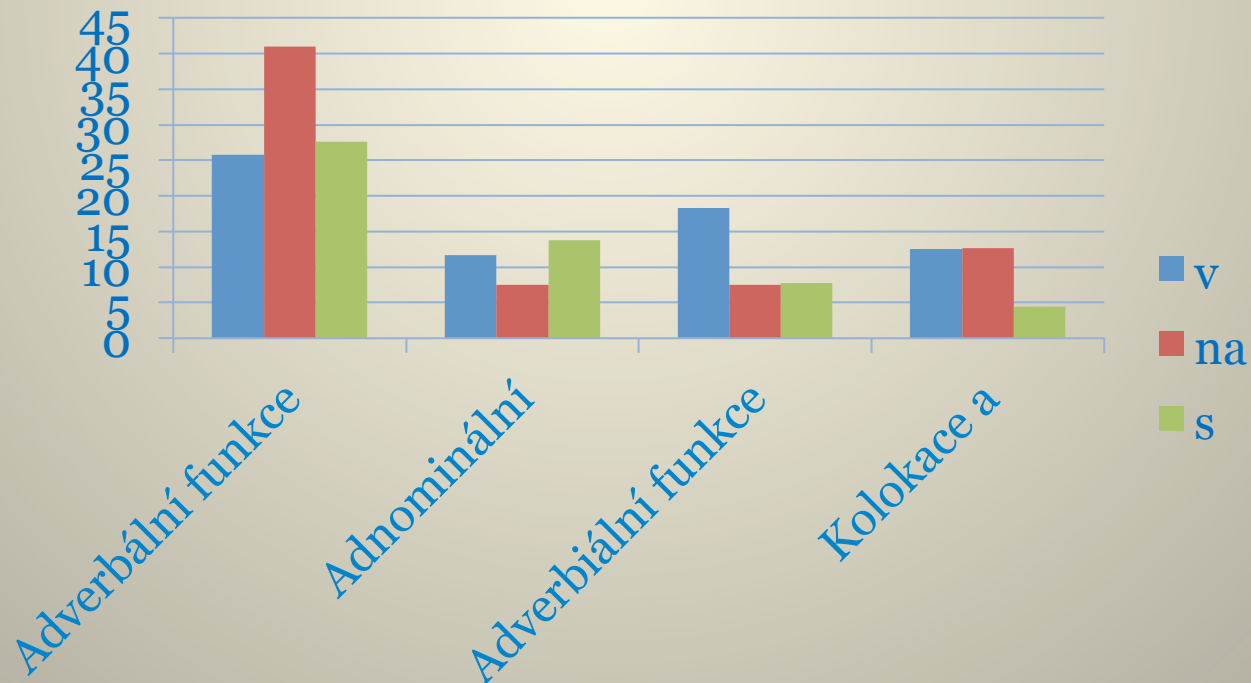
Smíšená valence

52 dokladů

častá korespondence slovesa v češtině a verbálního substantiva v angličtině,
např. *soutěžit s holkami* - *competing with girls*,
jak si poradit s problémem - *dealing with difficulty*
atd.

Shrnutí

	v	na	s
Adverbální funkce	25,8	41	27,6
Adnominální funkce	11,7	7,5	13,8
Adverbiální funkce	18,3	7,5	7,8
Kolokace a frazémy	12,5	12,6	4,5

Literatura:

- Čermák F., 1991, Podstata valence z hlediska lexikologického, In *Walencja czasownika a problemy leksykografii dwujezycznej*, ed. D. Rytel-Kuc, Wydawnictwo polskiej akademii nauk, Wroclaw-Warszawawa-Krakow, 15-40.
- Čermák F., 1996, Systém, funkce, forma a sémantika českých předložek. *Slovo a Slovesnost* 57, 30-46.
- Čermák F. - Křen, M. (eds), 2004, *Frekvenční slovník češtiny*. Nakladatelství Lidové noviny, Praha.
- Čermák, F. - Křen, M. (eds), *A Frequency Dictionary of Czech. Core Vocabulary for Learners*. Rotledge, London-New York 2011.
- Čermák F., 2005, Abstract Noun Collocations: Their Nature in a Parallel English-Czech Corpus. In *Meaningful Texts. The Extraction of Semantic Information from Monolingual and Multilingual Corpora.*, Eds. G. Barnbrook, P. Danielsson, M. Mahlberg, Continuum, London, New York, 143-153.
- Čermák F., J. Holub, 2005, Syntagmatika a paradigmatika českého slova I. Valence a kolokabilita Karolinum Praha.
- Čermák F. et al., 2007, *Frekvenční slovník mluvené češtiny*. Nakladatelství Karolinum, Praha.
- Čermák F. et al., 2007, *Slovník Karla Čapka, 2007*. Ed. F. Čermák. Nakladatelství Lidové noviny, Praha.

Literatura – pokr.

- Čermák F. et al., 2009, *Slovník české frazeologie a idiomatiky I-IV*. Leda, Praha.
- Čermák F. et al., 2009, *Slovník Bohumila Hrabala*. Nakladatelství Lidové noviny, Praha.
- Čermáková, A., 2009: *Valence českých substantiv*. Nakladatelství Lidové noviny, Praha.
- Kopřivová, M., 2006, *Valence českých adjektiv*. Nakladatelství Lidové noviny, Praha.
- Novotná, R., 2009, The Czech preposition *na* and its English Equivalents. In: *Intercorp: Exploring a Multilingual Corpus*, eds F. Čermák, P. Corness and A. Klégr, Nakladatelství Lidové noviny, Praha, str. 138-145.
- Novotná, R., 2013, The Czech preposition *v/ve* and its English Equivalents. Poster na konferenci Corpus Linguistics, Lancaster.